

ŠVEITSI-EESTI
koostööprogramm

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

KESKKONNAAMET

Looduskaitse tulemuslikkuse hindamine

Keskkonnaamet

Madise hoiuala

02.06.2025 (05.09.2025 täiendatud)

Andres Miller

PAME hindamismetoodika valmis Euroopa Liidu rahalisel toetusel tehnilise abi rahastamisvahendi kaudu ja koostöös Euroopa Komisjoni struktuurireformide toetamise peadirektoraadiga.

Üldinfo

Küsimus	Vastus
Kaitstava loodusobjekti nimi	Madise hoiuala
KKR kood	KLO2000301
Asukoht (maakonnad)	Saare maakond (Muhumaa)
Kaitse alla võtmise aeg (ala moodustamise aasta)	2007
Vöönd(id):	
loodusreservaatide arv	ei kohaldu
loodusreservaatide kogupindala	ei kohaldu
sihtkaitsevööndite arv	ei kohaldu
sihtkaitsevööndite kogupindala	ei kohaldu
piiranguvööndite arv	ei kohaldu
piiranguvööndite kogupindala	ei kohaldu
IUCN kategooria(d)	VI
Natura 2000 võrgustiku alad	Ranna-Põitse loodusala
Kaitseala valitseja	Keskkonnaamet
Kogupindala (ha)	4,98
Maismaa pindala (ha)	4,98
Eraomandis oleva maa pindala (ha)	4,98
Kaitsekorralduskava nimi	Madise hoiuala ja Ranna-Põitse hoiuala kaitsekorralduskava 2016–2025
Kaitsekorralduskava tegevuskava periood	2016–2025
Tulemuslikkuse hindaja nimi	Andres Miller
Tulemuslikkuse hindamise kuupäev (pp.kk.aaaa). Kui hindamistabelit on värskemate andmete põhjal täiendatud, lisada ka uuendamise kuupäev ja vastava küsimuse number.	02.06.2025 (05.09.2025 täiendatud)
Eelmise hindamise aeg (pp.kk.aaaa), s.h METT hindamine	varem hindamata
Loodusobjekti esile tõstmist vääriv tähtsus või eripära piirkonna, Eesti või Euroopa kontekstis* (*täita asjakohasusel)	asub Lääne-Eesti saarestiku biosfääri programmilal; tegu on vaid ühe (eraomandis) katastriüksusega (katastriüksusest 0,25 ha jääb hoiualast väljagi)

Hindamistabel

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
üldine	üldine	Kas alal on (ajakohane) kava?	Jah, alapõhine kaitsekorralduskava, lisaks kohalduvad liigikaitsekava(d) ja/või elupaiga tegevuskava(d)	EELIS	KKK, Pärandniitude tegevuskava
planeerimine	seisund	Kas kõikide ala kaitseväärtuseks olevate liikide esinemise/seisundi info oli kaitsekorraldusperioodi alguses kindlaks tehtud?	Pole asjakohane (liigid ei ole kaitse-eesmärgiks)	RT	määrus "Hoiualade kaitse alla võtmine Saare maakonnas", korraldus "Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri"
planeerimine	seisund	Kas kõikide ala kaitseväärtuseks (kaitse-eesmärgiks) olevate elupaikade seisund oli kaitsekorraldusperioodi alguses kindlaks tehtud?	Seisund oli määratud $\geq 90\%$ väärtustele	KKK	inventuur 2012. a
planeerimine	seisund	Milline on elupaikade seisundiandmete usaldusväärsus ja kvaliteet?	Väga hea - $\geq 90\%$ seisundi hinnangutest põhineb ajakohastel kvantitatiivsetel andmetel (uuringud, seired, inventuurid, vaatlused)	EELIS, KKK	2012. a inventuur on seni uusim
planeerimine	seisund	Kas eelmisel kaitsekorraldusperioodil/selle kaitsekorraldusperioodi algul tuvastati andmelünki, mis takistasid lähteolukorra (kaitseväärtuste seisundi) kindlaks määramist?	Olulised andmelüngad puuduvad/ei ole asjakohane	KKK	
planeerimine	survetegurid	Kas ala kõigi kaitseväärtuste osas on survetegurid (otsesed negatiivsed mõjutegurid) tuvastatud?	Survetegurid on kindlaks määratud kõigile (100%) kaitseväärtustele (kui asjakohane)	KKK	
planeerimine	survetegurid	Kas survetegurite olulisus ja ulatus on kindlaks määratud?	Survetegurite ulatus ja olulisus on kindlaks määratud kõikide kaitseväärtuste ja survetegurite puhul	KKK	
planeerimine	survetegurid	Nimeta ala kõige olulisemad survetegurid?	rohumaade hülgamine; ehitustegevus ja asustus; põllumajandus; ebasobivad hooldamispraktikad: liiga sagedane niitmine või pidev ülekarjatamine; niidetud heina regulaarne koristamata jätmine; regulaarne hiline niitmine; metsandus	KKK;KKK;Aru- ja soostunud niitude hoolduskava 2020;Aru- ja soostunud niitude hoolduskava 2020;Aru- ja soostunud niitude hoolduskava 2020	võsastumine ja metsastumine karjatamise lakkamisel hooldatavatel aladel ja aladel, mida praegu ei karjatata;ehitamine (hooned, rajatised);niitude pealtparandus ja kasutus põllumaana;ebasobivad hooldamispraktikad: liiga sagedane niitmine või pidev ülekarjatamine; niidetud heina regulaarne koristamata jätmine; regulaarne hiline niitmine;metsastamine
planeerimine	survetegurid	Kas arvesse on võetud ka väljastpoolt kaitseala tulenevaid survetegureid?	Kaitseala piiridest väljaspoolt tulenevaid survetegureid ei ole arvestatud või puudub vastav informatsioon	KKK	
planeerimine	eesmärgid	Kas ala elurikkusega seotud kaitseväärtustele on seatud kaitse-eesmärgid?	Ala-spetsiifilised kaitse-eesmärgid on seatud kõikidele kaitseväärtustele	KKK	ainus kaitseväärtus on tüüp *6210

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
planeerimine	eesmärgid	Kas kaitseväärtuste kaitse-eesmärgid määratlevad elupaikade ja liikide soovitava seisundi?	Kaitse-eesmärkidega täpsustati kõigi elupaikade/liikide soovivat seisundit. Sihtväärtused on nii kvantifitseeritud kui ajaliselt piiritletud.	KKK	ainus kaitseväärtus on tüüp *6210
planeerimine	eesmärgid	Kas kaitse-eesmärgid on seatud ka muudele kaitseväärtustele kui otseselt elurikkust puudutavatele kaitseväärtustele?	Ei ole asjakohane (alal puuduvad vastavad kaitseväärtused)	RT	HA määrus
planeerimine	eesmärgid	Kas kaitse-eesmärke on seatud ka sellistele hüvedele/väärtustele, mis ei ole määrusega ala kaitseväärtuseks seatud?	Jah	KKK	tüüp 9070 ei ole praegu HA kaitseväärtus (kuid on suurema LA kaitseväärtus)
planeerimine	meetmed	Kas kaitsealal on vaja aktiivseid kaitsekorralduslikke tegevusi (lisaks LKS alusel kohalduvale kaitsekorrale/piirangutele)?	Jah, täiendav sekkumine on vajalik	RT, KKK	kaitseväärtus on pärandniit
planeerimine	meetmed	Kas kõikide kaitseala kaitse-eesmärkide saavutamiseks kavandati vajalikud meetmed/tegevused?	Kaitsekorralduslikud meetmed on seatud kõikidele asjakohastele kaitse-eesmärkidele. Kõik meetmed on SMART.	KKK	tüüpide *6210 ja 9070 hooldamine
planeerimine	meetmed	Kas määratud meetmed näevad ette tegevusi väljaspool kaitseala piire?	Info puudub/ei oska vastata (tegevuskavas ja hindajal puudub teave tegevuste ulatuse ja/või piiriüleste tegevuste vajaduse kohta)	EELIS, KKK	HA piirneb põhjapool 2022.a tuvastatud tüübiga 9070
planeerimine	meetmed	Kas tegevused käsitlesid kõiki kaitsealal tuvastatud ja kaitseväärtusi mõjutavaid survetegureid?	Kõikidel peamistel surveteguritel on vastav meede.	KKK	mõlemal KKK-s nimetatud surveteguril on meede
rakendamine	sisendid	Kas saab välja tuua muid puudujääke ala kaitsekorraldusega seotud teadmistes/alusinfos (peale seisundiandmete puudujääkide)?	Jah, välja saab tuua puudujääke ala kaitsekorraldusega seotud teadmistes.	EELIS, KKK, RT	kaitseväärtuseks on nimetatud esmatähtis tüüp *6210, kuid see tüüp on esmatähtsust vaid siis, kui tegu on olulise kápaliste kasvualaga; EELIS-es teavet sealsete kápaliste kohta pole
rakendamine	sisendid	Kas teostatud seire, inventuurid ja/või uuringud annavad piisava teabe, et hinnata ellu viidud tegevuste edukust ja kaitse-eesmärkide saavutamist või nende suunas liikumist?	Jah - seire on piisav, et hinnata, kas kõik tegevused olid tulemuslikud/kaitse-eesmärgid on saavutatud	KKK, EELIS	KKK inventuure ette ei näe, tulemuslikkust saab hinnata hooldatuse järgi (kihid PLK_hooldatud)
rakendamine	sisendid	Kas seire-, inventuuride ja/või uuringute tulemusi kasutati ala kaitsekorralduse kohandamiseks?	Ei - seire tulemused ei ole olnud sisendiks kaitsekorralduslikele tegevustele	KKK	KKK ei näe seiret ette (selleks puudub otsene vajadus)
rakendamine	protsess	Kas huvirühmasid kaasati kaitsekorralduse/tegevuskava planeerimise etapis?	Jah, huvirühmi kaasati, kuid osad asjakohased huvirühmad jäid kaasamata ja/või kaasamine toimus pigem informeerimise mitte konsulteerimise tasemel	KKK	kaasamise koosolek toimus 17.05.2013, kuid täpsem info kaasamise kohta puudub

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
rakendamine	protsess	Kas kaitseala väärtuste ja kaitsekorralduse valdkonnas pädevaid huvirühmasid kaasati kaitsekorralduse/tegevuskava rakendamisse?	Jah, huvirühmi kaasati, kuid mõned asjakohased huvirühmad jäid kaasamata ja/või kaasamine toimus pigem informeerimise mitte konsulteerimise tasemel	KKK	kaasamise koosolek toimus 17.05.2013, kuid täpsem info kaasamise kohta puudub
rakendamine	protsess	Kas konsultatsioonide või tegevuste koordineerimise käigus tekkis teadaolevaid konflikte (vastasseise)?	Ei oska vastata	KKK	kaasamise koosolek toimus 17.05.2013, kuid täpsem info kaasamise kohta puudub
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud pool-looduslike koosluste (niiduelupaikade) taastamistööde ellu viimise seis?	Ei ole asjakohane	KKK	taastamisi pole ette nähtud
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud märgaladega ja veekogudega (sooelupaigad, jõed, järved) seotud taastamistööde ellu viimise seis?	Ei ole asjakohane	KKK	hoiualal märgaladid ega veekogusid pole ja KKK neid seetõttu ei käsitle
väljundid	meetmed	Milline on koosluste hooldamistööde ellu viimise seis?	Vähem kui pool (<50%) hooldust vajavate koosluste pindalast on hooldusesse võetud.	KKK, EELIS	eesmärk on hooldada 4 ha; 2016. a oli hoolduses 2,15 ha; 2017. kuni 2022. a 2,14 ha; 2023. ja 2024. a (nõuetekohast) hooldamist ilmselt ei toimunud
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud liigikaitsetööde ellu viimise seis?	Ei ole asjakohane	KKK, EELIS	KKK liigikaitsetöid ette ei näe, EELIS-e andmeil kaitsealuseid liike pole
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud muude otseselt kaitseväärtustele suunatud meetmete (hooldus-, taastamis- ja ohjamismeetmed jms) ellu viimise seis?	Vähem kui pool (<50%) planeeritud meetmetest on rakendatud	KKK	KKK käsitleb karjatarasid väga üldiselt, konkreetseid asukohti pole välja toodud; kuna hoiualal karjatati, siis eelduslikult parandati või ehitati ka karjatarasid
väljundid	meetmed	Millised I ja II prioriteediga meetmed on tähtjaks rakendamata ja miks?	tüübi 6210 hooldus ettenähtud mahus, HA tähised	KKK, MaRu	külastustaristu virtuaalkontor tähiste olemasolu ei kinnita
väljundid	meetmed	Kas I ja II prioriteediga inventuurid, seire ja uuringud on ellu viidud?	Ei ole asjakohane	KKK	KKK inventuure, seireid ja uuringuid ette ei näe
väljundid	meetmed	Kas I ja II prioriteediga ala valitsemisega seotud meetmed (kavad, kaitse-eeskirjad jms) on ellu viidud?	Ükski planeeritud meetmetest ei ole rakendatud	KKK	ainus asjakohane meede on KKK tulemuslikkuse vahehindamine (2020. a), kuid see on tegemata
väljundid	meetmed	Kas I ja II prioriteediga rekreatsiooni ja keskkonnaharidusega seotud meetmed on ellu viidud?	Ei ole asjakohane	KKK	rekreatsiooni ja keskkonnaharidusega seotud meetmed puuduvad
väljundid	meetmed	Kas hinnataval perioodil on lisaks ellu viidud sellised kaitse-eesmärgid toetavaid tegevusi, mis ei ole ette nähtud kavaga?	ei ole teada	eksperdi hinnang	piirkonna kaitseplaneerija Kadri Paomees
väljundid	tulemused	Milline on nende liikide seisund, mille kaitseks ala on määratud?	Pole asjakohane (liigid ei ole kaitse-eesmärgiks)	RT	liigid ei ole HA ega LoA kaitseväärtuseks

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
väljundid	tulemused	Milline on nende elupaikade seisund, mille kaitseks ala on määratud?	Vähem kui poolte (<50%) kaitseväärtuste seisund on paranenud või jäänud samaks	KKK, EELIS	eesmärk on tüüpi 6210 hooldada pindalal 4 ha; suurim hoolduses olnud pind (3,75 ha) oli KKK koostamise ajal 2013. a; kaitsekorraldusperioodil: 2016. a oli hoolduses 2,15 ha; 2017. kuni 2022. a 2,14 ha; 2023. ja 2024. a (nõuetekohast) hooldamist ilmselt ei toimunud
väljundid	tulemused	Kui asjakohane, siis milliste elupaikade seisund on halvenenud?	tüüp 6210	EELIS	on jäänud hooldusest välja
väljundid	tulemused	Kui alla 90% elupaikade seisund on stabiilne või paranenud, siis palun tooge välja elupaikade seisundi halvenemise põhjused ja/või millised tegevused on teie arvates vajalikud, et saavutada paremaid tulemusi?	hooldustoetust võeti alale viimati 2021. aastal, aga nõuetekohast hooldust ei toimunud; 5-6 aastat tagasi olid alal lambad; hooldus on katkenud, kuna maaomanik ja maaomaniku mees on vanad, on viimast aastat loomapidajad ja lapsed loomapidamisest huvitatud pole, lisaks on kõnealune karjamaa kodust kaugel; ala seisund on halvenenud, lagedad lapid kasvavad võsaga kinni; hetkel ei ole häid lahendusi ala uuesti kasutusele võtuks	eksperdi hinnang	piirkonna maahoolduspets (Piret Sepp)
väljundid	tulemused	Milline on ala kaitsekorralduse mõju ökosüsteemi teenustele?	Ökosüsteemi teenuste pakkumine on hea või paranenud	ELME	7,65 (10-palli süsteemis); samas hoolduse lakkamine kahandab lähikümnenditel looduse pakutavaid hüvesid
väljundid	tulemused	Millised on olnud muutused ala ökoloogilises sidususes?	Ökoloogiline sidusus on halb või vähenenud/halvenenud	ELME	38,35 (100-pallisüsteemis)
väljundid	tulemused	Kas on tuvastatud ala kaitsekorra rikkumisi?	Puuduvad teadaolevad rikkumised	OKAS, MaRu	OKAS-es info puudub, ortofoto rikkumisi ei näita
väljundid	tulemused	Kas teie hinnangul on ala kaitsekord olnud sobiv ja piisavalt tõhus kaitse-eesmärkide saavutamise toetamiseks?	Ei	EELIS	sidususe suurendamiseks kaaluda HA laiendamist põhjapoolsete pärandniitude arvel (eramaad)
väljundid	tulemused	Kui kaitsekord ei ole olnud sobiv, siis millised muudatused oleksid vajalikud?	kaaluda HA laiendamist	EELIS	põhjas piirneb HA pärandniitudega
väljundid	tulemused	Kas määruuses nimetatud ala kaitseväärtused on asjakohased ja piisavad?	Ei	EELIS	HA-I on 0,4 ha juba 2012. a määratletud elupaigatüüpi puiskarjamaad (9070)
väljundid	tulemused	Kui määruuses nimetatud ala kaitseväärtused ei ole asjakohased, siis millised muudatused oleksid vajalikud?	lisada kaitseväärtuseks elupaigatüüp puiskarjamaad (9070); asendada tüübikood 6210* koodiga 6210	EELIS, eksperdi hinnang	HA-I on 0,4 ha juba 2012. a määratletud elupaigatüüpi puiskarjamaad (9070); tüübil 6210 ei ole käpalisi teada, et see tüüp esmatähtis (tärniga) oleks; ka piirkonna kaitseplaneerija (Kadri Paomees) ja maahooldusetspetsi (Piret Sepp) arvamused
muu	muu	Muud tähelepanekud ja kommentaarid, mida soovite lisada	praegu on kaitseväärtuseks esmatähtis elupaigatüüp 6210*, kuid esmatähtis on see elupaigatüüp vaid siis, kui tegu on olulise käpaliste kasvukohaga	EELIS	käpalisi, mis kõik on Eestis looduskaitse all, hoiualalt teada ei ole

Skoor

	Max skoor	Hindamise skoor	%
Üldskoor:	81	49	60,5%
Üldine	3	3	100,0%
Seisund (planeerimine)	9	9	100,0%
Survetegurid (planeerimine)	9	6	66,7%
Eesmärgid (planeerimine)	9	9	100,0%
Meetmed (planeerimine)	9	6	66,7%
Sisendid (rakendamine)	9	4	44,4%
Protsess (rakendamine)	6	2	33,3%
Meetmed (väljundid)	9	2	22,2%
Tulemused (väljundid)	18	8	44,4%

Üldine	3	3	100,0%
Planeerimine	36	30	83,3%
Rakendamine	15	6	40,0%
Väljundid	27	10	37,0%

Mõisted ja lühendid

Mõiste	Selgitus
Kaitseväärtus	Ala kaitse alla võtmise määruks/kaitse-eeskirjas nimetatud kaitstav loodusväärtus (kaitse-eesmärk).
Kaitse-eesmärk	Kaitseväärtuse soovitud seisund.
Kava	Kaitstava loodusobjekti kaitsekorralduse aluseks olev tegevuskava: kaitsekorralduskava, liigi kaitse tegevuskava, elupaiga tegevuskava.
KKK	Kaitstava loodusobjekti kaitsekorralduskava.
Kaitsekorraldusperiood	Esmakordsel hindamisel ja ajakohase (s.t kava sisu on olnud üldjoontes jätkuvalt asjakohane) kava olemasolul on hinnatava kaitsekorraldusperioodi alguseks kava algus/koostamise aeg ja perioodi lõpuks hindamise aeg. Kava puudumisel ja/või korduval hindamisel saab kaitsekorraldusperioodiks arvestada hindamistsükli pikkust/eelmise hindamise läbi viimise aega (vastavalt hindamise korraldusele 10 või 12 aastat).
Survetegur	Kaitseväärtuse soodsa seisundi säilimist või saavutamist negatiivselt mõjutav tegur (nt reostuskoormus, häiringud, maaparanduse mõju, intensiivne maakasutus, võõrliikide surve jm)
Kaitsekorralduslikud meetmed	Tegevused, mida tuleb rakendada kaitse-eesmärkide saavutamiseks, sh eesmärkide saavutamist ohustavate mõjutegurite ohjamine. Kaitsekorralduslike meetmete hulka kuulub elupaikade kaitsmine, säilitamine, loomine, taastamine, majandamine. Käesoleva hindamise kontekstis on eristatud: - looduskaitseseadusest ja/või ala kaitse-eeskirjast tulenev kaitsekord (õigusaktidega kehtestatud piirangud); - kaitseala n-õ aktiivne majandamine ehk täiendavate tegevuste planeerimine läbi tegevuskavade, tööplaanide, toetusprogrammide (nt elupaikade taastamine ja hooldamine, külastustaristu rajamine). N-õ aktiivsete meetmete puhul on omakorda eristatud: - looduskaitsemeetmed/otseselt kaitseväärtustele suunatud meetmed ehk tegevused, mille rakendamisest võib oodata otsest kasu liikide või elupaikade seisundile (nt elupaiga taastamine, elupaiga hooldamine, võõrliigi tõrje). - toetavad meetmed ehk tegevused, mille kasu kaitseväärtustele on kaudne (nt seire seisundi tuvastamiseks, kava koostamine ja tulemuslikkuse hindamine tegevuste planeerimiseks, haridusprogrammid teadlikkuse tõstmiseks, kaitseala tähistamine piirangute rakendamiseks jm)
SMART	Mõistet SMART (specific, measurable, achievable, relevant, time-bound) kasutatakse siinkohal kaitse-eesmärkide ja meetmete kontekstis. "SMART" mudelile vastav eesmärk või meede on konkreetne, mõõdetav, saavutatav, asjakohane ja ajaliselt määratletud.
Väljund (rakendatud tegevus)	Väljunditeks on ellu viidud tegevused ja nende mõõdetavad näitajad: nt taastatud või hooldatud alade pindala, rajatud külastustaristu pikkus, kontrollkäikude arv vms.
Tulemus (saavutatud seisund)	Tulemus on ellu viidud tegevuste abil saavutatud olukord, mis võib olla kirjeldatud läbi liikide ja elupaikade seisundi.
PAME hindamine	PAME (Protected Area Management Effectiveness) on IUCNi WCPA raamistikul põhinev lähenemine, millega hinnatakse kaitsealade valitsemise tulemuslikkust läbi aspekti kaudu — kontekst, planeerimine, sisendid, protsessid, väljundid ja tulemused. PAME hindamine näitab, kui hästi ala juhtimine aitab saavutada seatud looduskaitselisi eesmärke.

Survetegurite kategooriad	Selgitus
põllumajandus	(intensiivne) maaharimine, karjatamine, taimekaitsevahendite ja väetiste kasutamine jm
rohumaade hülgamine	niitmise või karjatamise lõppemine
põllumajandusmaade kuivendamine	põllumajandusmaade maaparandusüsteemid
metsandus	raied, raadamine, metsastamine jm
metsamaade kuivendamine	metsamaade maaparandusüsteemid
kaevandamine	kaevandamine, s.h turbakaevandused
energia tootmine (sh infrastruktuur)	hüdroenergia, tuulepargid, päikesepargid, elektriliinid jm
transport	teed, raudteed, sadamad, maismaa- ja veeliiklus jm
ehitustegevus ja asustus	asustuse laienemine, ehitustegevus, puhketegevused, reostus asustusest, äri- ja tootmistegevusest jm
elusorganismide kasutus	vesiviljelus, kalastamine, jahipidamine, toidu ja muu materjali kogumine loodusest, liikide või elupaikade kahjustamine jm
militaartegevused ja muud inimsekkumised	militaaralad, tarastamine, vandalism
võõr- ja problemaatilised liigid	võõrliigid, probleemsed kodumaised liigid jm
segallikatest põhjustatud reostus	heited vette, heited pinnasesse, heited õhku, müra, valgusreostus jm
inimtekkelised veerežiimi muutused	maaparandus, veekogude hüdro-morfoloogia muutmine, veevõtt jm
looduslikud protsessid	erosioon, eutrofeerumine, koosluste looduslik areng, kisklus, kobraste tegevus, haigused ja parasiidid jm
loodusõnnetused	torm, põleng, maalihe, üleujutus jm
kliimamuutused	põuad, üleujutused, veerežiimi muutused, liikide levikuareali muutumine jm kliimamuutuste mõjul
muu	

Loodusdirektiivi aruande hinnangud	Selgitus
soodne	favourable = FV
ebapiisav	unfavourable-inadequate = U1
halb	unfavourable-bad = U2
teadmata	unknown=XX